
**Кримінальний процес та криміналістика;
судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність**

УДК 343.98

DOI 10.33244/2521-1196.16.2021.133-141

В. І. Завидняк,
д-р юрид. наук, доцент,
Університет ДФС України
e-mail: zxcv79@meta.ua
ORCID ID 0000-0001-5151-6283

**ПОЗИТИВНИЙ МІЖНАРОДНИЙ
ДОСВІД РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ
ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ
З НЕЗАКОННИМ ОБІГОМ
ПІДАКЦИЗНИХ ТОВАРІВ**

У статті проаналізовано позитивний міжнародний досвід розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом підакцизних товарів. Визначено, що незаконний обіг підакцизних товарів є комплексним явищем, запобігти якому можна лише об'єднавши зусилля усіх соціальних інституцій, шляхом запозичення міжнародного досвіду із запобігання кримінальним правопорушенням у сфері незаконного обігу підакцизних товарів; щодо виявлення та розслідування кримінальних правопорушень цієї категорії; у сфері міжнародного співробітництва з компетентними органами щодо цього питання та забезпечення виконання загально-соціальних заходів, метою яких є реалізація економічних, правових та соціальних програм захисту населення від такого негативного явища.

Зазначено, що серед підакцизних товарів у міжнародній спільноті найбільша увага приділяється алкогольним та тютюновим виробам. Така ситуація пояснюється значною питомою вагою надходжень акцизного податку з цих двох груп товарів у загальній сумі надходжень податкових платежів та необхідністю більш ретельного контролю за виробництвом і обігом саме цих товарів, оскільки їх нелегальне виробництво організовується легше ніж виробництво інших підакцизних товарів.

Акцентовано увагу на тому, що більшість розвинених країн світу намагається протидіяти незаконному обігу тютюнових та алкогольних виробів не лише за допомогою власних правоохоронних органів, а й міжнародних, державних та приватних організацій з боротьби з незаконним обігом зазначеної продукції. Проаналізовано діяльність таких міжнародних організацій у сфері протидії незаконному обігу підакцизних товарів, як: цільова група ОЕСР у боротьбі з незаконною торгівлею (OECD TF-CIT), WCO – Всесвітня митна організація, OLAF – Європейське бюро з боротьби з шахрайством, COSI – Постійний комітет з оперативного співробітництва у сфері внутрішньої безпеки, який координує діяльність Європолу, Євроюсту та Frontex і сприяє їх ефективній

співпраці у сферах митного, правоохоронного та прикордонного співробітництва, FATF – Міжнародна група з протидії відмиванню брудних грошей.

Проаналізовано структуру та діяльність правоохоронних органів Сполучених Штатів Америки та Польщі у сфері боротьби з незаконним обігом алкогольної та тютюнової продукції. Акцентовано увагу на тому, що в Америці, на відміну від України, значно розширено законодавче визначення незаконного обігу алкогольної та тютюнової продукції, що призводить до більш жорстких обмежень у цьому питанні. Зазначено, що у США створена значна кількість вузькоспеціалізованих правоохоронних підрозділів, які здійснюють боротьбу з конкретними видами організованої злочинності, що усуває не лише конфлікт повноважень, компетенції та інтересів між правоохоронними органами, але й дозволяє мати профільних та висококваліфікованих спеціалістів, які спеціалізуються саме на виявленні та розкритті конкретних видів кримінальних правопорушень. У свою чергу, аналізуючи польський досвід у боротьбі із кримінальними правопорушеннями у сфері незаконного обігу підакцизних товарів, акцентовано увагу на існуванні такого органу, як Бюро податкового контролю у структурі Міністерства фінансів. Бюро податкового контролю приділяє значну увагу обміну інформацією як всередині держави, так і із закордонними колегами.

Ключові слова: *незаконний обіг підакцизних товарів, алкогольні напої, тютюнові вироби, міжнародне співробітництво, міжнародні економічні організації, правоохоронні органи.*

Метою статті є: 1) аналіз діяльності міжнародних організацій у сфері протидії кримінальним правопорушенням, пов'язаним з незаконним обігом підакцизних товарів; 2) дослідження та запозичення міжнародного досвіду розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом підакцизних товарів.

Постановка проблеми. Кримінальні правопорушення у сфері незаконного обігу підакцизних товарів стають більш проблемними та загрозливими для економіки України. Враховуючи специфічне географічне положення нашої держави, зокрема використання її території для незаконного транспортування підакцизних товарів, а саме: тютюнових, алкогольних виробів та фальсифікованої продукції, а також наявність власної внутрішньої системи незаконного виробництва та збуту підакцизних товарів, майже зробили нашу державу джерелом збагачення національного та міжнародного криміналітету. Тому проблема незаконного обігу підакцизних товарів є доволі актуальною та важливою для України, яка, у свою чергу, є частиною загальноєвропейського простору.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Особливості досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом підакцизних товарів, досліджували такі вчені, як: В. П. Бахін, О. Я. Басєв, В. К. Весельський, А. Ф. Волобуєв, І. В. Гора, В. А. Журавель, І. О. Завидняк, В. І. Комісаров, В. О. Коновалова, М. О. Селіванов, І. С. Тімченко.

Виклад основного матеріалу. Державне будівництво в Україні направлено на запозичення зарубіжного досвіду системи та організації правоохоронних органів, зокрема правоохоронних органів боротьби з економічними злочинами, адже саме економічна злочинність, до якої відносять кримінальні правопорушення у сфері незаконного обігу підакцизних товарів, гальмує розвиток будь-якого суспільства. Незаконний обіг підакцизних товарів є комплексним явищем, запобігти якому можна лише об'єднавши

зусилля усіх соціальних інституцій шляхом запозичення: а) міжнародного досвіду у сфері запобігання кримінальним правопорушенням цієї категорії; б) міжнародного досвіду щодо виявлення та розслідування таких кримінальних правопорушень; в) міжнародного досвіду у сфері міжнародного співробітництва з компетентними органами щодо цього питання та забезпечення виконання загальносоціальних заходів, метою яких є реалізація економічних, правових та соціальних програм захисту населення від цього негативного явища.

Особливістю кримінальних правопорушень у сфері незаконного обігу алкогольної та тютюнової продукції є те, що протиправна діяльність зазвичай не обмежується територією однією держави, що тягне за собою ряд проблем юрисдикційного та організаційного характеру, які вдало використовують злочинці. На підставі цього можна зауважити, що для забезпечення ефективності у виявленні та розкритті кримінальних правопорушень цієї категорії внутрішнє законодавство держав має бути пристосоване до потреб міжнародного співробітництва.

Починаючи з кінця XX століття незаконний обіг алкогольних напоїв та тютюнових виробів набув міжнародного розмаху й став проблемою міжнародного рівня. Така ситуація підштовхнула міжнародну спільноту до удосконалення законодавчої бази у цій сфері та заснування міжнародних організацій у сфері боротьби з незаконним обігом зазначеної продукції.

На нашу думку, у законодавстві різних держав повинні бути деякі спільні риси щодо запобігання та боротьби з кримінальними правопорушеннями у сфері незаконного обігу піддакцизних товарів. До таких спільних рис можна віднести:

а) існування системи прийняття та надання правової допомоги, а також інформації, пов'язаної з незаконним обігом піддакцизних товарів, враховуючи, що такий обмін відбувається між компетентними органами з виявлення та розслідування кримінальних правопорушень цієї категорії, зокрема між поліцією, митною і податковою службами; створення ефективної системи екстрадиції злочинців;

б) створення налагодженої системи пошуку, арешту та конфіскації активів, здобутих злочинним шляхом; налагодження доступу до інформації та документів, які знаходяться на території іншої держави;

в) створення системи обміну досвідом між спеціальними підрозділами, які ведуть боротьбу з незаконним обігом піддакцизних товарів.

Серед піддакцизних товарів, яким приділяється найбільша увага у міжнародній спільноті, є алкогольні та тютюнові вироби. Це пов'язано із значною питомою вагою надходжень акцизного податку із цих двох груп товарів у загальній сумі надходжень податкових платежів та необхідністю більш ретельного контролю за виробництвом і обігом саме цих товарів, оскільки їх нелегальне виробництво легше організувати, ніж, наприклад, виробництво бензину.

Країни Європейського Союзу (далі – ЄС) постійно протидіють незаконному обігу тютюнових та алкогольних виробів не лише за допомогою власних правоохоронних органів, а й міжнародних, державних та приватних партнерів з боротьби із незаконним обігом зазначеної продукції. Так, за допомогою Директиву 2014/40/ЄС (Tobacco Products Directive, TPD) [1] та Протоколу про ліквідацію незаконної торгівлі тютюновими виробами ВООЗ (FCTC) у країнах-членах ЄС було удосконалено законодавчу базу, спрямовану на боротьбу з незаконним обігом тютюнових виробів. У травні 2019 р. TPD представило

нову систему ЄС для виявлення та відстеження сигарет, призначених для ринку ЄС. Ключовим елементом такої системи є унікальна ідентифікаційна марка, яка дозволить контролювати рух тютюнових виробів та їх правовий статус, а також включати обмін інформацією з міжнародними партнерами через Глобальний координаційний центр з обміну інформацією в Секретаріаті ВООЗ РКБТ [2, с. 200].

Також важливе значення у боротьбі з нелегальним обігом алкогольної та тютюнової продукції відіграють міжнародні економічні організації, які є важливим інструментом як співпраці, так і регулювання багатосторонніх міждержавних відносин. Так, цільова група ОЕСР з боротьби з незаконною торгівлею (OECD TF-CIT) зосереджена на здійсненні досліджень і координації міжнародного досвіду та картографуванні незаконних ринків, зокрема в алкогольній та тютюновій галузі. Інструменти картографії дозволяють розробникам нівелювати прогалини у системах спостереження та моніторингу для розробки більш ефективних систем раннього виявлення та попередження податкових кримінальних правопорушень [2, с. 201].

Одним з основних показників міжнародного митного співробітництва є функціонування Всесвітньої митної організації (далі – WCO). WCO здійснює свою діяльність виключно в питаннях митної справи, а саме розробки міжнародних договорів з питань митної справи. У договорах закріплюються різноманітні класифікації товарів, їх митна вартість, стандарти товарної якості, походження товарів, засади боротьби зі злочинами у сфері незаконного переміщення підакцизних товарів та іншої контрафактної продукції.

Ще одним важливим органом, який впроваджує та реалізує стратегію боротьби з незаконною торгівлею тютюновими виробами, а також координує транснаціональні операції з боротьби з контрабандою, є Європейське бюро боротьби з шахрайством (далі – OLAF). Боротьба з незаконною торгівлею алкоголем та тютюном є пріоритетом як для OLAF, так і для Європолу, місія якого полягає у наданні підтримки правоохоронним органам з попередження та припинення злочинів міжнародного характеру [3].

Координацію діяльності Європолу, Євроюсту та Frontex, а також сприяння їх ефективній співпраці у сферах митного, правоохоронного та прикордонного співробітництва покладено на Постійний комітет з оперативного співробітництва у сфері внутрішньої безпеки (COSI) [4].

Міжнародна група з протидії відмиванню брудних грошей (FATF) також активно займається питанням протидії нелегальному обігу алкогольних і тютюнових виробів. Організація розробляє ефективні стратегії у боротьбі з відмиванням доходів, отриманих під час нелегального обігу підакцизних товарів [5].

На нашу думку, досить цікавим є досвід Америки у сфері боротьби з незаконним обігом алкогольної та тютюнової продукції. Одразу хочемо акцентувати увагу на тому, що в Америці, на відміну від України, значно розширено законодавче визначення незаконного обігу алкогольної та тютюнової продукції, що призводить до більш жорстких обмежень у цьому питанні. Кримінальна відповідальність за кримінальні правопорушення у сфері незаконного обігу алкогольної та тютюнової продукції у США встановлена як на федеральному рівні, так і у кожному окремому штаті.

Досвід функціонування суб'єктів боротьби з організованою злочинністю, до якої входить і незаконне виготовлення, і збут алкогольних напоїв та тютюнових виробів у

США, обумовлений необхідністю врахування найбільш сучасних прийомів і методів, за допомогою яких під час правоохоронної практики реалізуються завдання та функції цих органів. Так, Г. Усатий з цього приводу зазначає, що досвід американських правоохоронних органів з боротьби з незаконним виготовленням та збутом алкогольних напоїв та тютюнових виробів відображає основні принципи та методи їх роботи щодо протидії злочинам цієї категорії й багато в чому пояснює високі результати у боротьбі з цим явищем [6, с. 72].

Законодавство США забезпечує ефективну діяльність суб'єктів правоохоронної діяльності, нормативно врегульовуючи порядок досягнення компромісів між правоохоронними органами в особі прокурора зі злочинцем, проти якого висувається обвинувачення. Основними умовами такого компромісу чи угоди є повне зізнання підозрюваного у вчинених кримінальних правопорушеннях та його згода співпрацювати із органами обвинувачення й надання свідчень проти злочинного угруповання; відмова від будь-якої протиправної діяльності у майбутньому [6, с. 73].

Зазначений компроміс є свідомим варіантом поведінки злочинця, тому він корисний не тільки для правоохоронних органів, а й для нього особисто. У разі налагодження такого компромісу прокурор має право звзити обсяг обвинувачення та навіть звільнити від відповідальності у випадку скоєння не надто тяжкого кримінального правопорушення. Така ситуація допомагає правоохоронним органам не тільки отримати важливі свідчення щодо обставин справи, а й має важливу профілактичну роль, руйнуючи порядки, встановлені у протиправних структурах.

Ще одним досить важливим фактором під час розслідування кримінальних правопорушень цієї категорії є те, що в Америці належним чином забезпечується захист осіб, які надали згоду на співробітництво з правоохоронними органами, тобто діє програма «захист свідків». Ця програма нормативно врегульована на федеральному рівні.

Незважаючи на те, що кроком уперед у боротьбі зі злочинністю у сфері незаконного обігу алкогольної та тютюнової продукції стало поєднання зусиль численних правоохоронних установ, що існують у США, основним правоохоронним органом Америки, що здійснює боротьбу із кримінальними правопорушеннями цієї категорії, є поліція країни.

Поліцейські сили штатів і місцевого рівня сконцентровані в основному у великих містах та районах, що прилягають до них. Структура поліції США залишається локалізованою, децентралізованою й фрагментарною. Однак між усіма цими відділеннями існує постійна взаємодія на всіх рівнях, що дозволяє рівномірно, залежно від кількості населення й криміногенної ситуації, корегувати чисельність поліцейських на місцях.

Боротьбу з організованою злочинністю в Америці за відповідними напрямками діяльності також здійснюють Міністерство внутрішньої безпеки, Міністерство юстиції, Міністерство оборони та Міністерство поштового зв'язку. Але, розглядаючи кримінальні правопорушення саме у сфері незаконного обігу підакцизних товарів, потрібно акцентувати свою увагу на Міністерстві внутрішньої безпеки.

У структурі Міністерства внутрішньої безпеки боротьбою з організованою злочинністю займаються такі підрозділи, як: Служба берегової охорони США, яка здійснює протидію контрабанді наркотиків, алкогольних напоїв та тютюнової продукції, забезпечує охорону державного кордону; Митна поліція США; Прикордонна та митна служба США, однією з найважливіших функцій якої є охорона кордонів Америки, що включає в себе припинення

спроб незаконного ввезення наркотиків, алкогольної та тютюнової продукції, зброї та контрабанди; Секретна служба США [7].

Міністерство юстиції Сполучених Штатів Америки також має у своїй структурі декілька спеціалізованих підрозділів, на які покладені функції поліції, пов'язані з організованою злочинністю. До таких підрозділів відносять: Бюро алкоголю, тютюну, зброї і вибухівки, Управління по боротьбі з наркотиками; Федеральне бюро розслідувань (далі – ФБР); Федеральне бюро в'язниць; Служба маршалів США.

Саме Бюро алкоголю, тютюну, зброї і вибухових речовин проводить розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом алкогольної та тютюнової продукції, із незаконним застосуванням вогнепальної зброї, її виробництвом та зберіганням. Контроль за обігом наркотичних речовин, запобігання їх виробництву в Америці та іноземних країнах відносять до повноважень Управління по боротьбі з наркотиками.

Федеральне бюро розслідувань США є головним координаційним центром у боротьбі зі злочинністю та виконує функції контррозвідки, політичної поліції та карного розшуку зокрема.

Як бачимо, система правоохоронних органів Америки, що здійснюють боротьбу із кримінальними правопорушеннями у сфері незаконного обігу алкогольної та тютюнової продукції, значно ширша й більш розгалужена, ніж система правоохоронних органів України, на які покладені ці функції.

Також в Америці створена значна кількість вузькоспеціалізованих правоохоронних підрозділів, які здійснюють боротьбу з конкретними видами організованої злочинності. Така ситуація усуває не лише конфлікт повноважень, компетенції та інтересів між правоохоронними органами, але й дозволяє мати профільних та висококваліфікованих спеціалістів, які спеціалізуються саме на виявленні та розкритті конкретних видів кримінальних правопорушень, у нашому випадку – незаконному обігу алкогольної та тютюнової продукції. Але також зазначимо, що така кількість спеціалізованих правоохоронних підрозділів потребує значної матеріальної бази, що вимагає від них продуктивної роботи та високих результатів.

Розглядаючи польський досвід у боротьбі із кримінальними правопорушеннями у сфері незаконного обігу підакцизних товарів, можна акцентувати увагу на створенні Бюро податкового контролю у структурі Міністерства фінансів. Це Бюро має вертикальну структуру з Головним управлінням у Варшаві, відділами податкових записів у 16 воєводствах і префектурами податкових записів у повітах. До обов'язків Бюро входять: протидія порушенням чинного законодавства в сфері зовнішнього і внутрішнього товарного обігу; запобігання корупції державних службовців міністерства фінансів; контроль декларацій про доходи і майновий стан; викриття механізмів незаконного провезення на територію Польщі алкогольної та тютюнової продукції [8, с. 42].

Бюро податкового контролю приділяє значну увагу обміну інформацією як всередині держави, так і із закордонними колегами. Всередині держави Бюро має зв'язок з генеральною прокуратурою, окружною прокуратурою і поліцією у всіх воєводствах. На міжнародному рівні Бюро найбільш активно співпрацює з колегами зі США, Франції, Німеччини та України. Пояснюється це значним обсягом руху товарів, послуг і робітників між цими державами і Польщею [8, с. 44].

Висновок. На підставі вищевикладеного можна зазначити, що досить важливими чинниками у боротьбі з незаконним обігом підакцизних товарів у нашій державі є: а) запровадження ефективної системи оподаткування та економічної і соціальної політики в державі, яка не сприятиме розвитку незаконної торгівлі підакцизними товарами зокрема; б) співпраця у міжнародному масштабі; в) вдосконалення законодавства з протидії нелегальній торгівлі підакцизними товарами; г) посилення прикордонного контролю; г) застосування високотехнологічних інструментів, що дозволяють представникам податкових, митних, правоохоронних органів та прикордонної служби протидіяти кримінальним правопорушенням у цій сфері. Досвід реформування правоохоронних органів США, які здійснюють боротьбу у сфері незаконного обігу алкогольної та тютюнової продукції, надає можливість окреслити подальші кроки розвитку правоохоронних органів України у зазначеній сфері.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Tobacco Products Directive. URL: https://www.eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AJOL_2014_127_R_0001
2. Завидняк І. О. Фактори, що зумовлюють необхідність міжнародного співробітництва у процесі розслідування економічних злочинів транснаціонального характеру. *Ірпінський юридичний часопис*. 2021 р. № 1 (5). С. 198–203.
3. URL: <https://www.who.int/fctc/implementation/cooperation/un-task-force/ru/>
4. Standing Committee on Operational Cooperation on Internal Security (COSI). URL: <http://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/preparatory-bodies/standing-committee-operational-cooperation-internal-security>
5. 40 рекомендацій FATF для національних законодавств. URL: <http://www.lexmans.com/40-rekomendatsii-fatf-dlya-natsionalnykh-zakonodatelstv>
6. Волинець В. В. Система боротьби з організованою злочинністю у США (досвід організації та функціонування). *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2014. № 1 (32). С. 72–74.
7. Офіційний сайт Державного Департаменту США. URL: <http://www.state.gov/>
8. Сокол В. М. Запобігання злочинам у сфері підприємницької діяльності: зарубіжний досвід. *Альманах міжнародного права*. 2018. Вип. 20. С. 41–47.

REFERENCES

1. Tobacco Products Directive. URL: https://www.eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AJOL_2014_127_R_0001
2. Zavydnyak I. O. Faktory, shcho zumovlyuyut' neobkhdnist' mizhnarodnoho spivrobitnytstva u protsesi rozsliduvannya ekonomichnykh zlochyniv transnatsional'noho kharakteru. *Irpins'kyu yurydychnyy chasopys*. 2021. № 1 (5). p.p. 198-203. [in Ukr.].
3. URL: <https://www.who.int/fctc/implementation/cooperation/un-task-force/ru/>
4. Standing Committee on Operational Cooperation on Internal Security (COSI). URL: <http://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/preparatory-bodies/standing-committee-operational-cooperation-internal-security>

5. 40 rekomendatsiy FATF dlya natsional'nykh zakonodatel'stv. URL: <http://www.lexmans.com/40-rekomendatsii-fatf-dlya-natsionalnykh-zakonodatelstv>
6. Volynets' V. V. Systema borot'by z orhanizovanoyu zlochynnisty u SSHA (dosvid orhanizatsiyi ta funktsionuvannya). *Borot'ba z orhanizovanoyu zlochynnisty i koruptsiyeyu (teoriya i praktyka)*. 2014. № 1 (32). p. 72–74. [in Ukr.].
7. Ofitsiynyy sayt Derzhavnoho Departamentu USA. URL: <http://www.state.gov/>
8. Sokol V. M. Zapobihannya zlochynam u sferi pidpryyemnyts'koyi diyal'nosti: zarubizhnyy dosvid. *Al'manakh mizhnarodnoho prava*. 2018. Vyp. 20. pp. 41–47. [in Ukr.].

V. I. Zavydniak. Positive International Experience in Investigating Criminal Offenses Related to Illegal Trafficking of Supplied Goods

The article analyzes the positive international experience in the investigation of criminal offenses related to the illegal circulation of excisable goods. It was determined that the illegal circulation of excisable goods is a complex phenomenon, which can be prevented only by combining the efforts of all social institutions, by borrowing international experience in the field of preventing criminal offenses in the field of illegal traffic in excisable goods; to identify and investigate criminal offenses of this category; in the field of international cooperation with competent authorities on this issue and ensuring the implementation of general social measures, the purpose of which is to implement economic, legal and social programs to protect the population from such a negative phenomenon.

It is noted that among the excisable goods, in the international community, the greatest attention is paid to alcohol and tobacco products. This situation is explained by the significant share of excise tax receipts from these two groups of goods in the total amount of tax payments and the need for more careful control over the production and circulation of these particular goods, since their illegal production is easier to organize than the production of other excisable goods.

Attention is focused on the fact that most of the developed countries of the world are trying to counteract the illicit trafficking of tobacco and alcohol products not only with the help of their own law enforcement agencies, but also with the help of international, state and private organizations to combat the illicit trafficking of these products. The activities of such international organizations in the field of combating illegal traffic of excisable goods as: OECD Task Force on Combating Illegal Trade (OECD TF-CIT), WCO – World Customs Organization, OLAF – European Bureau for Combating Fraud, COSI – Standing Committee on operational cooperation in the field of internal security, which coordinates the activities of Europol, Eurojust and Frontex and contributes to their effective cooperation in the areas of customs, law enforcement and cross-border cooperation, FATF – International Group on Combating Money Laundering.

The structure and activities of the law enforcement agencies of the United States of America and Poland in the field of combating the illegal circulation of alcohol and tobacco products are analyzed. Attention is focused on the fact that in America, in contrast to Ukraine, the legislative definition of illegal circulation of alcohol and tobacco products has been significantly expanded, which leads to stricter restrictions on this issue. It was noted that a large number of highly specialized law enforcement units have been created in the United States to combat specific types of organized crime, which eliminates not only the conflict of powers, competencies and interests between law enforcement agencies, but also allows us to

have specialized and highly qualified specialists who specialize in identifying and disclosing specific types of criminal offenses. In turn, analyzing the Polish experience in the fight against criminal offenses in the field of illegal circulation of excisable goods, attention is focused on the existence of such a body as the Bureau of Tax Control in the structure of the Ministry of Finance. The Bureau of Tax Control pays great attention to the exchange of information both within the state and with foreign colleagues.

Keywords: *illegal circulation of excisable goods, alcoholic beverages, tobacco products, international cooperation, international economic organizations, law enforcement agencies.*

Стаття надійшла до редколегії 19 серпня 2021 року